

טיב הקהילה

ב"ד

בא
ג' שבט תשפ"ה

זמני הרלקת הגרות ומצ"ש

4:37	הרה"ג
5:52	מוצ"ש
6:31	ר"ת

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

9:35	סו"ת א'	8:26	סו"ת א'
10:04	סו"ת ב'	9:09	סו"ת ב'

| הזמנים לפי שיעור הורף |

גילוי מס':

768

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

רצון גופני וחומרי שאינו לכבוד בורא, ואז יעליה ה' דרכו לכבוש את יצרו הגס ויחסרו כל המסכים המבדילים בינו לבין הקדושה העליונה, ויזכה להתעלות ולהנות מזיו העליון.

אלו הדברים נרמזים במקרא שלפנינו, דהנה ידוע מספרים הקדושים ש'פרעה מורה על היצר הרע, וכיון שראה פרעה

שבני ישראל משתוקקים מאוד לעבוד את בוראם וברצונם לצאת על ידה מתועבת מצרים, התחכם עליהם ואמר להם 'לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרבם יוצג, כלומר, מעתה איני מעבב על ידכם לעבוד את בוראכם בתורה ובתפילה ובכל פעולה שהיא לשם שמים, אולם 'צאנכם ובקרבם' המורים על האכילה החומרית יוצג במקומו כבימי קדם ולא תבקשו להתנוד מאכילה לשם תענוג. זה הרשע דימה בנפשו כי אם החומר יקבל תענוג כמקדם לא יזכר בני ישראל להאור הגנוז, וכשלא ישיגו אור שבקדושה יסוגו אחרו ויאחזו שוב רק בתועבת מצרים.

אולם משה לא הסכים לכך, כי החכם עיניו בראשו, ומבחין במזימת היצר המעמיד פנים כטוב והגון המבקש לשתרר את נתיניו משעבודם ולאמיתו של דבר מתכוין להחזיק בהם מבלי שידעו, וכיון שהחכם יודע כל זאת הינו מתנגד אל הרעיון אשר המציא היצר, ומבהיר בפניו: 'גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו, כלומר, אין אנו מסכימים לזה התנאי, וברצוננו לבטש בכל הקשור לתענוגי החומר, עד שלבסוף נזכה להסיר כל המסכים המבדילים בינינו לבין החומר, ואז נזכה להתענג מזיוה של שכינה ושוב לא תהיה עבודת האכילה עלינו למשא, להיפק, אז יתקיים בנו מקרא שכתוב (משל טז ז'): 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים איתו' וזוהי ה' היצר ה' ידענו לאכול רק לשם שמים ולהפוך את האכילה לבחינת 'עולות וזבחים'. כי על כגון דא אמרו חכמינו ז"ל (מסות טז, ז'): 'שולחנו של אדם מכפר עליו כי תהיה אכילתו כזבח הנקטר ע"ג המזבח.

אולם זה הדבר תלוי בתנאי, והוא: 'וגם מקננו ילך עמנו, לא תשאיר פרסה' - שלא נשאיר שום צד הנאה בלבנו מבחינת 'מקננו', כי תהיה כל כוונתנו בעבודת האכילה לשם שמים, ואפילו פרסה אחת של הנאה לא תהיה בגשתנו לעבוד את ה' בעבודת האכילה, רק תהיה אכילתנו מתוך כוונה שליומה לשמים כעולה הנקטר כליל המזבחה.

ומשה הוא החכם מנמק את רצונו למה אינו מסכים עם אותה פשרה שהציע היצר, באמרו: 'ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה'. רצונו לומר, שכל עוד שמורגלים אנו בתענוגי החומר עדיין לא זכינו להסיר המסכים המבדילים בינינו לבוראנו, ומהעדר האור אין ביכולתנו לדעת האין לעבדו בעבודה פנימית ואמיתית, כי כל עוד שיש להאדם נטיה אל החומריות נפשו מעודה ברע ואינו זוכה לבהירות הדעת, וכתוצאה מכך יש טעם לפגם בתורתו ובתפילתו מנגיעות ופניות. ורק 'בבואו שמה' אחר שיעשה את המוטל עליו וירגיל עצמו במיעוט תענוג, אז יזכה לאורות הקדושה ויתוסף בו דעת במה יזכה את אורוהו בעבודת בוראו.

במערכת זיכוכ החומר

ויקרא פרעה אל-משה ויאמר לכו עבדו את-יהוה רק צאנכם ובקרבם יצג גם-טפכם ילך עמכם: ויאמר משה גם-אתה תתן בידנו זבחים ועולות ועשינו ליהוה אלהינו: וגם-מקננו ילך עמנו לא תשאיר פרסה כי מקננו נקח לעבד את-יהוה אלהינו ואנחנו לא-נדע מה-ינעבד את-יהוה עד-באנו שמה: (ו' כד - טו)

התקדמה לדברינו נעתיק קטע מספר הקדוש 'אור המאיר' (פרשת שמות ב"ה אמנם) וז"ל: 'אמנם אם נפשך לומר איך יתכן זאת אדם הגשמי בגוף עכור וחומר, אוכל ושותה כבהמה ועושה צרכיו הגשמיים ומה מאוד יחרד ויפחד ומורא יעלה על ראשו, עד שיזדעזע עליו כל איברי, בזוכרו זהו להמשיך עליו את שם הגדול והקדוש הו"ה אלהים שם מלא על עולם מלא לומר שהוא אלהי. וגדולה מזה מציעו אפילו באבותינו הקדושים אשר בארץ המה אברהם יצחק ויעקב אבהן דעלמא הקשה בספר הקדוש ראשית חכמה (שער הקדושה פרק טו) האין התיחס הקדוש ברוך הוא את שמו הגדול על בשר ודם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב והם אכלו ושתו וכדומה מצרכי הגשמיים ואין זה כבוד מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ועיקר העולה מדבריו הקדושים להיות שהם קידשו וטיהרו וזיככו את גופם מבית ומבחוץ, ואפילו באכילה ושתיה גם שם עבדו את הבורא ברוך הוא בקדושה וטהרה וזיככו כל כך את גופם קדושי עליון, ושפיר שייך לכנות אלהות עליהם. והנה במה נאות לו לאדם ליתן עצות לנפשו, לדעת איך לזכך את גופו, הכל באמצעות תורתנו הקדושה, והמאור שבה מאיר לו את הדרך אשר יישכון אור, מול זה בא הרמז בתורה תעבדון את האלהים (שמות ג, יב) לעשות מאלהים אלהיך, ובמה יתכן כזאת על הדר הזה (שם) כלומר באמצעות נתינת התורה על הדר הזה הר סיני, נאות לכם לעבוד משם אלהים שם אלהיך כמדובר, ודו"ק היטיב ותבין, עכ"ל.

מתוך דבריו אתה לומד שגם אחר שיהנה האדם תמיד בתורה ובמצוות אינו מכשיר את עצמו להשראת הבורא יתברך עליו אם לא שיוזכר את גופו החומרי, כי החומריות הינו כמחיצה החוצץ בין האדם למעלות הקדושה, ועל כל כך עוד שהאדם נוהג דורר לעצמו לאכול ולשתות על תאות נפשו לא יזכה להמשיך עליו הקדושה העליונה, ועדיין יהיה בבחינת גוף נפרד מאלוף העליון.

והנה כדי להפוך את החומר לצורה מוטל על האדם להיכנס למאבק גדול עם יצרו, כי זה האחרון נוהג את עיקר כובד משקלו כדי למנוע זאת מן האדם, כי מצד חלק החומרי שבאדם הינו בגדר 'עבד ליצר', וזה המבקש לקדש עצמו מן המותר לו הרי חפץ הוא ב'דרור' מן החומריות הינו בגדר 'בורח מן אדונו', וללא ספק שאדונו היצר יעשה כל טעדיק שבעולם כדי להחזירו לרשותו. ואין עצה ותבונה מול אותו היצר החומרי אם לא שילחם הלוחם ביצרו 'מלחמת חרמ' וינהג כעבד מורד המרים יד על אדונו ללא חת ומורה, כי תהיה מלחמה זו מתוך מסירות נפש, היינו מתוך החלטה נחושה לבטל כל ישותו לבורא, ולהתנוד מכל

טיב המערכת

ויקוד העם וישתחוו

יהודי אחד התבשר שזכה בהגלית ענק ומעטה הוא עשיר ואינו צריך עוד לדאוג לפרנסה כל ימיו, אסף האיש את כל משפחתו והחל להודות לקב"ה על רוב חסדיו, הוא הודה כמובן על הבשורה הטובה שזוה עתה נתבשר בה, ואחר החל למנות את כל הטובות שעשה עמו השי"ת בעבו, כמ"כ הודה להשי"ת על משפחתו הטובה ועל ילדיו הטובים שנתברך בהם התפלאו הסובבים ושאלוהו: אנחנו מבינים את הסיבה להודות לקב"ה על כל הטובות שגמלך מעונך ועד היום הזה, אבל מה כל ההודאות הללו קשורות דווקא לעת הזאת? ענה להם האיש: הנה עד עתה הייתי תמיד טרוד בענייני פרנסתי ולא שמתי את לבי לכל הטובות שהבורא יתברך עושה עמי בכל רגע, ועל כל הטוב המקיף אותי שזוה הכל מאתו יתברך, אבל עכשיו שנתבשרתי בבשורה טובה ונתיישבה דעתך, אני רואה ומבין שגם עד עכשיו הייתי מלא בטובות ובחסדים מאת הבורא יתברך שמו.

משה רבינו אוסף את זקני ישראל ומעביר להם את מצוות הבורא לשחוט קרבן פסח, הוא מבשר להם שבזכות דם הפסח הם יינצלו מסכנת בכורות, אבל המצווה של קרבן הפסח תישאר לחק לך ולבניך עד עולם, וגם כאשר 'תבואו אל הארץ אשר יתן ד' לכם, כששמעו עם ישראל את הדברים מה עשו? זיקוד העם וישתחוו, מסביר רש"י: 'על בשורות הגאולה, וביאת הארץ, ובשורת הבנים שיהיו להם, ועליו להבין מהי ההודאה הזו עכשיו, על בשורת הגאולה - מובן לגמרי, גם על ביאת הארץ זה מובן, אבל על בשורת הבנים? על מה הם מודים עכשיו? הרי גם עד עתה היו להם ילדים, ואפילו יותר מדרך הטבע שהיו היו יולדות ששה ברכם אחת, אז מהי ההודאה?

דור הדעה מלמד אותנו עקרון גדול בדרך ההודיה, אדם חושב שצריך להודות רק על זכיה גדולה בלונט, או על בשורה מרגשת ונדירה, אבל האמת היא שצריך להודות על כל דבר קטן כגדול הקורה איתנו מדי יום ביומו, וכפי שדרשו חז"ל 'על כל נשימה ונשימה תהלה י-ה.

(על טיב תורה-בא)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישי

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני שיחות: 0534-100024

טיב
ההודעות

יו"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב גינטיבין | עורך: ש. גולדשיין

כיון בתפילתו נגד ארץ ישראל

א. בקומו להתפלל תפילת שמונה עשרה אם היה עומד בחוץ לארץ יחזיר פניו כנגד ארץ ישראל, שנאמר והתפללו אליך דרך ארצם (ס"א צ"ד ס"א וס"ב סק"ג).

ב. ובתפילה הוא שהקפיד הכתוב שיתפללו דרך ארצם אבל קריאת התורה יכול להיות לאיזה צד שירצה (תדע ביהודה סוהרת סי' י"א).

ג. פירוש הדברים שכשעומד בחוץ לארץ למזרחה של ארץ ישראל, יכוין את פניו למערב שהוא כנגד ארץ ישראל, וכשעומד מצד מערב כמו במדינותינו, יהפוך את פניו למזרח וכן בכל הרוחות [אם היה עומד בצפון יחזיר פניו לדרום כנגדו, ואם עומד בדרום יחזיר פניו לצפון כנגדו, ונמצא כל ישראל מכוונים לבם למקום אחד, ועל זה דרשו הפוסקים כמגדל דוד צוארן בניו התלפיות, תל שכל פיות פונים בו (ש"ע הרב סי' ס"א)] וכן הביאור במה שכתב לקמן, היה עומד בארץ ישראל יחזיר פניו וכך היה עומד בירושלים יחזיר פניו וכך וקורין אותו 'תל תלפיות דאפילו בחורבנו כשהוא תל עולם יפנו אליו הכל, כי לא זזה שכינה מכותל מערבית (סקור חיים).

ה. ויכוין גם לירושלים ולמקדש ולבית קדשי הקדשים ר"ל שאף על פי שא"ל לו להחזיר פניו כנגדם מ"מ יכוין את ליבו אליהם והיינו שיחשוב בליבו ורעיונו כאלו הוא עומד במקדש אשר בירושלים במקום קודש הקדשים (ס"א וס"ב סק"ג).

ו. ואם שמחזירין פניו למזרח הוא מפני שאנו יושבים במערבה של ארץ ישראל, ונמצא פנינו לארץ ישראל (הרמ"א בס"ב).

ז. היה עומד בארץ ישראל, יחזיר את פניו כנגד ירושלים, ויכוין גם למקדש ולבית קודש הקדשים שנאמר והתפללו אל ד' דרך העיר אשר בחרת (ס"א וס"ב סק"ד).

ח. היה עומד בירושלים יחזיר את פניו למקדש, ויכוין ג"כ לבית קדשי הקדשים שנאמר והתפללו אל הבית הזה (ס"א וס"ב סק"ה).

ט. היה עומד אחורי הכפורת פ' במערבו של בית המקדש, מחזיר את פניו לכפורת שנאמר והתפללו אל המקום הזה ויראה את עצמו כאלו הוא עומד לפני הכפורת (ס"א וס"ב סק"ו).

י. אם מתפלל לאחת משאר הרוחות כגון שרוצה להחכים או להעשיר, ואמרו חז"ל הרוצה להחכים ידרים והרוצה להעשיר יצפין, או כגון שהוא רוכב על החמור, ואי אפשר לו להחזיר את עצמו לצד ארץ ישראל, מ"מ יצדד פניו לצד ארץ ישראל, אם הוא בחוץ לארץ, ולירושלים אם הוא בארץ ישראל, ולמקדש אם הוא בירושלים לקיים מה שנאמר והתפללו אליך דרך ארצם ושאר המקראות שמזכרו לעיל (ס"ב וס"ב סק"ה). יא. ומי שרוצה לקיים אמרו הרוצה

רעך ורע אביך

וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה

שנתנם השם יתברך לחן בעיניהם. **שיטת הגר"א - 'וישאלו איש מאת רעהו - קאי על כלל ישראל**

ומן הגר"א מחדש חידוש עצום, דמקודם ציווה משה לבני ישראל, שהם יכופו את יצרם לעשות חסד איש עם רעהו הישראלי, ואזי יתקיים (תהלים פ"ג, א) **עולם חסד יבנה**, ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים. והיות שכבר יהיה בעולם הנגהה של חסד, ממה שעשו ישראל איש עם רעהו, על ידי כן יתעוררו גם המצריים לעשות חסד בנדיבות עצומה עם ישראל, וליתן להם כל זהבם וכספם.

ועפ"ז מיישב הגר"א כל הקושיות דמה שנאמר **'וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב'** לא קאי על המצרים רק 'רעהו' קאי על כלל ישראל. וכך היה הציווי, שבני ישראל ישאלו איש לרעהו ואשה לרעותה כלי כסף וכלי זהב.

וממילא אתי שפיר למה היו צריכים 'להזהיר' על כך בלשון בקשה כי זה היה אכן נסיון עבורם להשאל כל אחד לרעהו כלי כסף וכלי זהב. ועל ידי שכפו את יצרם ועשו חסד זה עם זה, על ידי זה זכו לביות מצרים כי נתעורר בעולם הנגהה של חסד, עולם חסד יבנה.

בפרשתן כתיב (שמות י"א ב-ג) **דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב**. ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם.

ופירש"י, **דבר נא** - אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה מסך הזהיר על כך, שלא יאמר אותו צדיק אברהם **'ועבדום וענו אותם'** (בראשית ט"ו, ט) קיים בהם 'אחרי כן יצאו ברכשו גדול' (שם ד), לא קיים בהם.

וידוע הקושיא למה נצרך על זה לשון בקשה, הרי הדבר ודאי שמשם רבינו יקיים פקודת הש"ת אליו, ויאמר לבני ישראל שישאלו כלי כסף וכלי זהב. וביותר יש להבין מהו הלשון 'הזהיר' על כך, על מה ולמה צדיקים הזהירו את ישראל שישאלו כלי כסף וכלי זהב, הלא זה אך רוק לטובתם ומעולם לא שמענו שצדיקים הזהירו את האדם שילך לקבל כסף זהב בחינם רק כל אחד רץ מאליו כשדק שומע בשורה טובה כזו, ומהו היה הענין כאן הזהיר את ישראל על כך.

איך יתכן שהמצריים נקראים 'רעהו'

עוד יש להבין לשון הפסוק **'וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה'**, מאימתי נעשו המצריים רעיהם של ישראל, הרי כבר מאתיים ועשר שנים שהמצריים שונאים לישראל שנאת מוות ומשעבדים אותם עבודת פרך ללא רחמנות ואין שייך לומר על המצריים 'רעהו ורעותה'.

ומן הגר"א (קול אליהו שמות י"ב לה) הקשה עוד, שהרי מבואר להדיא בגמרא (ב"ק לה) שהגויים אינם נקראים 'רעהו' של ישראל, ולכן שור של ישראל שנגח לשור של כנעני, פטור, משום שנאמר (שמות כא לה) **וכי יגוף שור איש את שור רעהו ומת, רק כשהשור שייך לרעהו הישראלי, יש כל דיני התשלומים של חם ומועד, משא"כ כשהשור שייך לגוי שאינו בכלל 'רעהו' פטורים לגמרי**. ואם כן איך יתכן שכאן קורא הכתוב להמצריים 'רעהו ורעותה'.

לפני מתן תורה היו גם הגויים נקראים 'רעהו'

וגם רבינו בחיי מקשה, למה הזכיר כאן לשון 'רעהו' ו'רעותה'. והרבינו בחיי מחדש, 'ראה לי שקודם מתן תורה היו כל הבריות חברים כאחד, אבל לאחר מתן תורה שהחזיר הקדוש ברוך הוא את התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה עד שקבלוה ישראל, יצאו כל האומות מן האחוה והריעות ונשאר השם הזה בעם ישראל בלבד, שנקראו אחים ורעים למקום הוא שכתוב (תהלים קכ"ב ה) **'למען אחי ורעי'**. עכ"ל.

בשעת גאולתו נעשו המצריים רעיהם וחבריהם של ישראל

ובמכילתא (פ"ק י"ב) מבואר חידוש גדול ביותר, 'מה נאמר בהן 'וישאלו איש מאת רעהו, מלמד שהיו 'רעים' להם כשנגאלו מן השיעבוד'. והוא חידוש נורא ואדיר, המצריים נעשים אחים ורעים של ישראל בשעת גאולתן, כי הש"ת נתן את חן העם ישראל בעיניהם עד כדי כך שהם נעשים רעיהם ומשאלים להם בחפץ לב כל כסףם וזהבם.

ויחכן לומר שדבר זה היה מן הניסים הגדולים ביותר של יציאת מצרים מה שדוקא כעת בשעת גאולתן, לאחר כל המכות הנוראות שסבלו על ידי ישראל, בכל זאת דייקא עתה נעשו המצריים רעיהם וחבריהם וידידיהם של ישראל, וזה היה ממש מנגד וההיפך הגמור מן הדרך הטבע.

וכמו שכתב ההדד זקנים 'זאם תאמר, היאך שאלו להם כליהם והלא שונאים אותם, ויש לומר, דמשום הכי וה' נתן את חן העם'. וכן כתב הצדור המור, 'לפי שעכשיו היו חוקף המכות והיו שונאים להם, סיפר

כפי מעשי האדם בעצמו כן מתנהגים אתו חבריו

הוא יסוד גדול, לפעמים האדם תמה למה אנשים מתקוטטים אתו, או לא רוצים לנמול אתו חסד. אך יש על האדם לדעת, שאין הדבר תלוי אלא בו בעצמו, אם הוא עצמו יתנהג בביתו בהנהגה של חסד ואהבה ואחור, זה יגרום שיתנהגו גם אתו בהנהגה טובה כזאת, כי עולם חסד יבנה. ורק משום שהוא בעצמו משרה בביתו רוח קטנה ואינו עושה חסד בביתו, לכן מתנהגים גם איתו כך, וכמאמר העולם 'ואם מלטהוט, טוהט מען זיך' - מה שהאדם עושה לאחרים הוא עושה כך באמת לעצמו.

ולכן יש לכל אדם להתנהג תמיד בהנהגה טובה וישרה בין אדם לחבירו, ויבנה בפעולות צדקה וחסד, ובזכותו יושפע כך על כל העולם כי עולם חסד יבנה, ואפילו אומות העולם יעשו רק חסדים וטובות לבני ישראל, וכמו שרואים במצרים, שעל ידי הנהגת הטובה של בני ישראל בינם לבין חבירם התעורר כך אפילו אצל המצריים שגמלו איתם חסדים וטובות.

כשראו המצריים שבני ישראל משאלים זה לזה הסכימו גם הם להשאלים

וכענין המהלך של הגר"א, כתב גם המלבי"ם דמה שנאמר **'וישאלו איש מאת רעהו, הכוונה לכלל ישראל, שישאלו מבני ישראל איש מרעהו, כי המצריים לא נקראו בשם 'רעהו ורעותה'**. והמלבי"ם מבאר בדרך אחר מה היה הענין שבני ישראל ישאלו איש מאת רעהו, שהיה בזה התחבולת איך יסכימו המצריים להשאלים, ושלא ירגישו ששואלים מהם על מנת שלא להחזיר, ובכלל יפלא בעיניהם למה הם צריכים עתה לכלי כסף וכלי זהב. ולכן ציווה שישאלו איש מאת רעהו, העניים מישראל ישאלו מן העשירים שבישראל כלי כסף וכלי זהב.

וכאשר יראו זאת המצריים יסבירו להם שלצורך העבודה הזאת והחג הזה צריך שכל אחד גם העני שבישראל יהיו לו כלי כסף וכלי זהב, כלים יקרים ותכשיטים, וע"ז יסכימו גם הם להשאלים מאחד שייראו שהם באמת נצרכים לכך לצורך העבודה והחג. יעזור הש"ת שישכח כל ישראל לחיות באהבה ואחוה ושלוה וריעות, ולהרבות בצדקה וחסד, ועל ידי זה יושפע עלינו מן השמים השפעות גדולות של רחמים וחסדים כי עולם חסד יבנה. ואין ישראל נגאלים אלא בזכות הצדקה, בזכות מעשה החסד והצדקה והשלום, נזכה בקרוב לגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן.

סיפורי השגחה פריטי שגשגחו למערכת ע"י הקוראים

ונאמר אמר

קראתי את הסיפור שפורסם במדור זה בעבר, אודות יהודי ששכח לברך ברכות השחר ושמע בסוף התפילה יהודי שמברך ברכות השחר בכונה גדולה, וזכר שהוא עצמו לא בירך ברכות השחר וזכה לברך את ברכות השחר.

זכרתי בסיפור מעין זה שקרה לי כאשר הייתי במירון בבוקר יום שבת כאשר סימתי להתפלל ויצאתי מהמערה בשעה אחת עשרה וחצי לכיוון הדירה ששכרתי. באמצע הכביש עצר אותי יהודי בדרכו למערת הרשב"י ושאל: "אכפת לך לענות לי אמן על ברכות השחר?" באותו רגע לא הבנתי מה יש לאדם שבדרכו למערה על מנת להתפלל, לעצור יהודי ברחוב כאשר הוא בודאי ימצא אנשים לרוב בתוך המערה שישמחו לענות אמן אחר הברכות... תפסתי את המצווה ועניתי על ברכותיו. לאחר מכן הודה לי על הסבלנות המיוחדת שהפגנתי כלפיו, ותוך כדי זכרתי שעדיין לא ברכתי ברכות השחר!!! מכיוון שרציתי שיענו אמן על ברכותי המתנתי להגיע למערה, ושם נעלם העניין מזיכרוני והקב"ה הזכיר לי בדרך הזו!!!

- > * < -

אתה נותן להם את אכלם בעתו' המינוס בנזק אותי בצורה קשה. דאגתי ממש שיחזרו צ'קים וידעתי שגם הכרטיס אשראי צריך לרדת תיכף. הייתי זקוק נואשות לסכום כסף על מנת לכסות כל אלה.

מה יכול יהודי במצב זה לעשות אם לא לפנות לאבא שבשמים מעומק לב ולבקש את ישועתו כפי שרק הוא יתברך יודע לארגן? אכן כך עשיתי והתפללתי מקיפות ליבי. עודי מבקש והטלפון שלי מצלצל, מאחורי הקו ידד קרוב שביקש ממני טובה: "יש אפשרות שאעביר לך לחשבון בנק סכום של כסף ואתה תעביר את הכסף לאדם פלוני? הסכמתי בשמחה לעשות חסד עם החשבון בנק שלי כל עוד הוא לא קורס ואכן כך עשיתי.

הוא העביר לי את הכסף ואני העברתי את הסכום ליהודי השני כפי שהתבקשתי. פתאום נזכרתי שאותו יהודי שהעבירתי אליו את הכסף מנהל גמ"ח גדול, ובנקל יכול להלוות לי את הסכום שלו אני זקוק באופן מיידי אם רק רצה ה', ואולי כל הסיפור הזה לא נועד אלא כדי לעזור לי? ניגשתי ליהודי עם המעטפה שהעברתי לו מפלתי ושאלתי אותו אם יש סיכוי לקבל הלוואה? הוא נענה על אתר, ודאג שאקבל את מלוא הסכום ובתנאים נוחים מה שהציל אותי מחנק איום ונורא!!!

אציין שכדי להתקבל לגמ"ח שלו צריך תור מראש ועוד עיכובים רבים, אבל עכשיו שיד ההשגחה שלחה אותי לאביא לו סכום נכבד מידיי מבקש הטובה אזי שזה הועיל אף עבורי.

ד"ר אביאל שניידר

הפענוח לכות את הרבים בסיפור של השגחה פריטית מוזמן לשלוח אל ר' שפתה סמואל בפקס: 15326517922 או אל: o.y.wines@gmail.com

מוהר"ר מנחם מרדכי אייזנבאך זצ"ל

אחד מיקורי קרתא דשופריא היה מוהר"ר מנחם מרדכי בן מחו' הרה"צ רבי שלום זאב אייזנבאך זצ"ל אשר השבוע יחול היארצייט שלו (ט שבט ה'ש"ע). - במסגרת מדור זה מעלים אנו מפעם לפעם בסייעתא דשמיא את זיכרונם הטוב של אנשי ירושלים של מעלה אשר ידע ואשר הכיר מורנו ורבינו יבלח"ט הגה"צ שליט"א. נלקטה נא אפוא כמה גרגרים לזכרו, מתוך השיחות השונות שהזכירו רבינו וסיפר עליו. - ובדאי יהיו הדברים לנו ללימוד מוסר השכל מיראתם הטהורה של אנשי ירושלים אשר כל אורחותיהם לנו לאות ולמופת, ויהא זה גם לזכותו ולעילוי נשמתו, אמן.

שער השמים ועליית תפילותיהם של ישראל למעלה.

מלבד מה שהיו כל תהלוכות הבית הגדול תמיד בעסק התורה, כשהיו בני הבית הולכים ובאים משיעור לשיעור, ומבית המדרש אל הישיבה, וכפי שנקרא ר' וועלויל בפי אנשי ירושלים 'דער מתמיד פון ירושלים' - עסקו בביתם הרבה גם בגמילות חסדים, על אף שהשתדלו תמיד להסתיר מעשים אלו שיהיו בלא פרסום כדרכם בכל ענייני חייהם לחיות בפשטות ובהצנע לכת. אבל מפה לאחור ידעו גבאי הצדקה שבירושלים על כמה וכמה משפחות קבועות שזכו לקבל תמיכה שיש בה ממש מבית אייזנבאך, שעל פי רוב היו נתינות הללו מתבצעות ב'מתן בסתר'. מלבד מה שהיה רבי וועלויל 'גבאי צדקה' נאמן, ומכתת את רגליו להתרים את בני ישראל קדושים עבור הצדקות הרבות שהיה אחראי עליהם. - לא אחת זכה בנו החשוב רבי מנחם

מרדכי להיות 'שליח מצוה' בדבר, ולהביא האורה אל בני ישראל, והוא היה מומחה לבצע את שליחותיו בהשכל ובכבוד, כדי שלא לבייש את המקבל, והיה מציג את נתינתו כשליח שנשלח להעברת 'מלגה מיוחדת' מאחד הנגידים שנפשו חשקה לסייע בפרנסתם של אנשי ירושלים קדושים וטרוורים.

וכך זכה רבי מנחם מרדכי משנות ילדותו ונערותו ליוק בבית אביו ובבית זקנו הגדול רבי חיים הערש הרבה משלושת עמודי עולם, וברוב הימים התגדל אף הוא בתפארתה של תורה ועבודה ותפארתה של צדקה המשולבים במידות נאות וישרות, וכך העמיד גם הוא בתים נאמנים ממשיכי שושלת הקודש לעשות את הישר והטוב בעיני אלקים ובעיני אדם.

- > * < -

טיב מעשה נאה שמעתי מאחד מבני משפחת אייזנבאך הרוממה, אשר יוכל לשבר את אוזניו להבין באיזה אורחה התגדל לו רבי מנחם מרדכי דגן בביתו של אביו ר' וועלויל זצ"ל. - ממעשה זה אנו למדין הן על דרכי החינוך ליראת שמים טהורה שהיה הבית ספוג ממנה, והן על דרכי הענה והצנע לכת שחינך את בניו ואת בני ביתו.

מוהר"ר וועלויל זצ"ל היה מוקני נקי הדעת שבירושלים ונהג כל ימיו בכמה וכמה חומרות ומנהגים טובים שהיו מוחזקים בידי עוד מימי קדם בטרם התפתחות כל המכונות החדשות שבימינו.

אחת מאותם 'חומרות' היתה בענין החלב שבטרם עידן המחלבות הגדולות של ימינו העומדים תדיר תחת משמר השגחת רבותינו הגאונים הבד"ץ דהעדה החרדית, לא אבה אותו זקן לסמוך על נאמנות החלבנים למיניהם. ובהיות שההלכה מחייבת באופנים מסוימים שיהא איש ישראל רואה בעצמו את כל מהלך החליבה מתחילה ועד סוף, היה נוהג סלסול בעצמו שלא לשתות משום חלב, רק ממה שהיה רואה בעיניו בעצמו את תהליך החליבה.

ומאחר שכבר הורגל בחומר זה, המשיך להחזיק בה כל ימי חייו, גם שנים רבות לאחר שכבר קיבל החלב 'הכשר' למהדרין מן המהדרין. (אולי משום חשש תורת הנדרים, שלאחר שהתחיל והתרגל במנהג טוב זה ולא אמר שיהא 'בלי נדר', הרי איכא למיחש משום איסור נדר כנדע.)

לפיכך נדר את עצמו משתיית החלב לגמרי בכל ימות השנה, ורק לכבוד חג השבועות, ולכבוד ימי החנוכה, בהם נוהגים ישראל קדושים במאכלי החלב כנפסק בשולחן ערוך אורח חיים (ס' תצד ס"ג ס' תרע ס"ב), היה יוצא בעצמו לדאות את חליבה, כדי שיוכל לקיים מנהג ישראל קדוש.

על דרך ששמעתי מהגה"צ רבי אהרן קצנלנבויגן זצ"ל ר"מ 'תורה ויראה' דפה עיה"ק ת"ו, שרואה הבדל גדול בין המחמירים שבימינו למחמירים שבדור הקודם. כי בימינו ישנם אברכים רבים הנוהגים בחומרות שונות ולכן ממצאיים הרבה 'המצאות' כדי שיתקיימו כל אותם חומרות ללא שיפסידו מחמתם שום דבר... וכך נמצאו בסופו של דבר אוכלים הכל... רק לא מהכשר פלוני שלדעתם מיקל יותר, כי אם מהכשר אלמוני היותר מחמיר... - ואילו בדור הקודם היו המחמירים פשוט סותמים את פיהם ונמנעים ואינם אוכלים! כדרכו של ר' וועלויל אייזנבאך, שלא עלתה על דעתו לשלוח שליחים מטעמו לדאות בחליבה, אלא פשוט נמנע ולא אכל מאכלי חלב ולא כלום!

גם 'חומרא' זו שהיה נוהג האב הגדול בבית היתה מתחילה נסותרת מעיני בניו הגדולים, עד שעמדו על כך שלפני חנוכה

ולפני שבועות צורך להלך להסתכל ולהשיג | הפשך בעמוד הבא <

"למען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתני אשר שקמתי במ וידעתם כי אני ה'" (ג, ב). השווה הכתוב את 'בנך' ואת 'בן בנך' בהדי הדדי, ששניהם שווים לענין סיפור יציאת מצרים.

הגם שבמצות תלמוד התורה נפסק להדיא בשולחן ערוך יורה דעה (ס' רמא ס"ג) שמצוה להקדים את בנו לבן בנך, וכן הוא ברמב"ם הלכות תלמוד תורה (פ"א שלהו ה"ב) ע"ש. - מכל מקום כאן בענין סיפור יציאת מצרים משמע שכשם שהוא מצווה על עצמו כן ממש מוטל עליו אותו הציווי כלפי בנו וכלפי בן בנו בשווה, ולא דמי לחיוב לימוד התורה שבנו קודם לנכדו.

וכנראה היינו טעמא משום שמצות סיפור יציאת מצרים מיוחדת היא ביסודי הדת ושורש האמונה של עם בני ישראל, כאשר

מעיד הכתוב בדברה הראשונה של מצות האמונה (שמות כ, ב): "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". וכל הניסים הללו שעשה עימנו הבורא ברוך הוא ביציאת מצרים נעשו כדי להעמיד את יסוד דת ישראל המושחתת על האמונה השלמה, כדי להנחיל את מורשת האמונה לכל הדורות הבאים.

לפיכך במצוה זו של סיפור שורשי האמונה כל הדורות שווים, שיסודה של מצוה היא העמדת דורות של אמונה, שיהיו ישראל מאמינים בני מאמינים, ובנו ובן בנו שווים בענין זה, שעיקרו הוא המשכת יסוד האמונה מדור אל דור. (על פי 'טיב התורה' פרשא דגן.)

מכלל זו האמונה, הוא גם הסיפור לבנינו ולבני בנינו, על דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך, למען ידעו ויכירו הדורות הבאים את אבותינו ורבותינו, ואת זקני ישראל יראים ושלמים שבדורות שלפנינו. - כדי שבכך תתקיים המשך שרשרת הדורות, יכירו וידעו כל הדורות הבאים את מה שייסדו והכינו עבורם הדורות הקודמים, במסירות נפשם על קיום זו האמונה, ועל קיום התורה והמצוה לשם ולתפארת בית ישראל.

- > * < -

בית גדול ומפואר העמיד בירושלים עיר הקודש, מחו' הרה"צ המפ"ר מוהר"ר שלום זאב (וועלויל) אייזנבאך זצ"ל, בנו של הצדיק המפורסם רבי חיים צבי (הערש) אייזנבאך זצוק"ל מבתי ראגד, ומוקני ישישי ירושלים, צאצאים רבים השאיר אחריו הר"ר שלום זאב לשם ולתפארת כולם זרע ברך ה', [בעת פטירתו בשיבה טובה יותר ממאה שנים(!) הניח אחריו יותר מאלפיים צאצאים!] אשר ממשיכים בדרכי אבותיהם לשמר בנאמנות את גחלת בית ישראל בקדושה ובטהרה כמסורת בית אייזנבאך מזה כמה וכמה דורות.

נטיעות רבות ומשובחות נטע הרה"צ רבי וועלויל בכרם בית ישראל, ואף זכיתי בחסדי הש"ת להשתתף עימו, כאשר בנו מוהר"ר אשר אנשיל אייזנבאך זצ"ל היה מחותני, ורבות שמעתי ממנו על בית משפחת אייזנבאך המפוארת, ועוד חזון למועד עימנו בעזרי' בגליון מיוחד על רבי וועלויל ובניו החשובים.

אך בגליון זה נתמקד נא באחד מחשובי הבנים של הרב הזקן ר' וועלויל אייזנבאך, ה"ה מוהר"ר מנחם מרדכי זצ"ל בעל היארצייט דגן, ונספרה לפניכם בעזרי' לא רק ממעלת האיש עצמו ויראתו ותמימותו בתורה ויראת שמים אלא גם מעט מן האווירה הגדולה שזכה לספוג בבית אביו הגדול, ובכך נשכיל להבין מנין צמח לו אילן נאה זה, והצדיקים שראו עיניו בדורות שלפנינו, שמהם למד וקיבל דרכי תורה ויראת שמים ומידות טובות וישרות, כאשר עיניכם תחזינה מישרים.

- > * < -

בילדותו התגדל מוהר"ר מנחם מרדכי זצ"ל בבית אביו, ושם התרגל וקנה לעצמו קנין איתן בכל שלושת עמודי עולם, כאשר היה הבית מלא תורה ועבודה וגמילות חסדים.

אביו הצדיק האי גבאי רבא ויקרא, מוה"ר רבי וועלויל אייזנבאך זצ"ל, שהיה מוקני ישישי וותיקי ירושלים קרתא דשופריא, ומן השרידים אשר ה' קורא בין אותם יראים ושלמים של ירושלים של מעלה. הוא היה עוסק רבות גם בתורת הח"ן, כשישב תמידין כסדרן בשיעורי הקבלה שבבית המדרש 'אנשי מעמד'.

כמו כן הורגל רבי מנחם מרדכי בבית אביו, להתפלל שנים ארוכות את כל תפילותיהם אצל הכותל המערבי, שם היה מרבה לשפוך את שיעורו במקום

שובו בגים שובבי"ם

לקראת ימי השובבים הבעל"ט
ניתן להשיג את ספרי הגה"צ המקובל

הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

ספר "תיקון שובבי"ם השלם" עם "טיב התשובה"

בו מתבאר תפילת יענב להרש"ש באריכות גדולה באר היטב, עם הרבה הקדמות מתורת האר"י, [ממלך מאד לאלו אשר עדיין לא נכנסו לגן הפרד"ס], וגם ניתוחים שם מה שיש לפלפל ולהקשות ולתרוץ בדבריו הקדושים, וגם הערות הארות על דרך הגלגלה בהלכות תשובה, וספר זה הוא תועלת מאד למי שרצה ללמוד ענינים אלו בעמקות ובעיון גדול.

ספר "תיקון שובבי"ם" עם "טיב התשובה הקצר"

שבו מתבאר בקצרה באר היטב כל הפרוש המובא בארון, וספר זה הוא תועלת לאלו שכבר למדו לדעת פירוש תפילת ענב, ועתה רוצים לחזור בקצרה תוכן הענינים.

קונטרס "תיקון שובבי"ם" עם "טיב התשובה הגמבואר"

גדולה מעלתו שמבאר כל תיבה ותיבה ממש, באופן שהתיבה בא ופירושו עמו בסמוך לו, למען יוכל המתפלל לכוון הכוונה הראויה בעת אמירת התיבה ממש.

קונטרס "תיקון שובבי"ם" עם "מסורת התשובה"

והוא תפילה כמתוכנתו, וסביב לו "מסורת התשובה" והוא שידע המתפלל והמכוון, על כל לשון התפילה מאין נחצבו מקורה קדוש, ככתובים ובדבריו חז"ל וכתבי האר"י ותלמידיו.

ספר "טיב התשובה - כל בו לשובבי"ם"

הספר הזה נדפס מחדש בעריכה נאה בעט סופר מהיר שזה לכל נפש, אוצר כלי חמדה מקובץ לפונדק אחר ליקוטי בתר ליקוטי כל ענינים הנוגעים לעניני שובבי"ם במנהג ובהלכה, צעות וסגולות, תפילות, שיחות ומאמרים, עובדות וסיפורים, הכל בלשון קלילה ומבוארת.

ואכן מאותה עת עלתה קרנו למעלה ראש, הוא הצליח מאד ועשה חיל בעסקיו, תוך כדי שהוא נשמר בשלימות בקדושה וטהרה, ושומר ומשגיח על עינו בשמירה מעליא כראוי לבר ישראל קדושים.

- > * < -

אחד מאנשי ירושלים אשר התיידד עימו מוה"ר מנחם מרדכי זצ"ל, היה רבי טורדוס תפילנסי זצ"ל, בהיותו יתום ל"ע מימי בחורו, היה ר' מנחם מרדכי מחזקו ומעודדו תמיד ואף תומך ומסייע בעדו בצדקה רבה כפי יכולתו. לפני שנים רבות כשעדיין היה ר' טורדוס בחור יתום צעיר, ירד פעם בערב שבת לרחוב כדי לנסות להשיג צרכי שבת והנה פוגש הוא את ידידו ואוהבו הרב אייזנבאך, וביקש ממנו כדרכו להעניק לו תמיכה לצרכי שבת.

אמר לו ר' מנחם מרדכי, המתן נא קמטא ואסדיד בעבורך את הענין הנצרך. טורדוס לא נעצב ולא התאכזב כלל רק התמיד בלשונו שבכך כבר יצא כנראה ידי חובת ההשתדלות... והנה לא חלפו יותר מכמה רגעים והנה רואה ר' מנחם מרדכי את טורדוס הבחור יוצא מביתו עם סלים גדולים ריקים...

לאן פניך מועדות? [און גייט איהר?] – שאלו ר' מנחם בתמיחה בראותו אותו ממרד ונחפו לדרכו. מה פירוש לאן? [וואס הייסט און?] – התפלל ר' טורדוס, לקנות לשבת קודש! [איין קייפען...]. הכיזד הרי אין לך עדיין מעות לקניית צרכי השבת? – התפלא ר' מנחם מרדכי.

ענה לו טורדוס היתום בוא נא עמדי ותראה בעיניך איך השם דואג ליתומיו, ונתן להם בעצמו מידו המלאה הפתחה הקדושה הגדושה והרחבה!

הם צעדו יחדיו ליד בית הכנסת הגדול 'כרון משה', אמר לו טורדוס הבחור הנחמד, הנה אגש נא מקודם להתפלל מנחה גדולה של ערב שבת, ולאחר מכן נסיים את קניותינו! הוא רק סיים להתפלל מנחה, והנה מרגיש טורדוס טפיחה רכה על שכמו, כשסובב את ראשו ראה איש נכבד מבוגר וגבוה מחייך אליו ואומר לו: אה הנה אתה טורדוס! חפשתי אותך, זה בשבילך! וכדברו העניק לתוך ידו 'מעטפה' שמנה דושה עם הרבה מצלצלים... איהל לו ברכת 'שבתא טבא' ותיכף הלך לו לדרכו.

יצא לו טורדוס החוצה והראה לו לר' מנחם את אותה מעטפה נכבד, ואמר: זעסטו! [רואה אתה!] – משעשיתי אני את ההשתדלות הנצרכת תיכף שלח השם יתברך ברוב אהבה את ברכתו לכל צרכי שבת מלכתא!

- > * < -

הרב ר' מנחם מרדכי אייזנבאך זצ"ל הפסיד פעם הפסד גדול מאד בגניבה קשה שהתבצעה בחנותו וכמעט לא השאירה בידו כדי שוה פרוטה... המדובר היה בהון עצום שהפכו בבת אחת לעני ואביון!

לפליאת בני ביתו וידידיו הוא נשאר רגוע ושלו, ולא נראו עליו כל סימני דאגה כללו כששאלוהו הכיזד זה אינו דואג ואינו חרד לפרנסתו, ונשאר בשלווה כזו לנוכח גניבת ענק שלגד עיניו? ענה על כך ר' מנחם: הרי על כרחך אין כאן מקום לדאגה, שכן התפללתי היום כדרכי תפילת ותתיקן, והלא להדיא העידו חכמינו ז"ל (ברכות ט:): שהמתפלל כותיקין מובטח לו שאינו ניזוק כל אותו היום!

ואכן לפלא עצום היה שעוד באותו יום חזר אליו מלוא הסכום כולו, כנגד כל הסיכויים שאמדו אנשי המקצוע, והוא לא הפסיד אף לא פרוטה אחת! ת. נ. צ. ב. ה.

ברבותיהם בעיד הגדולה והמפורסמת בעולם ורוכשים הרבה מוצרי יודאיקה בעת שהותם כאן.

והנה לאחר תקופה כשראה ר' מנחם מרדכי את המהפכה הגדולה של רחוב יפו, החליט שאין זה מתאים עבורו לצעוד כך מדי כמה ימים ברחוב טמא ומשושק שכזה, עם כל הפריצות ואווירת ההפקרות הנושבת שם מחמת פגם העיניים הגורא. שכן היה עליו לצעוד כמה שעות באותו רחוב, להיכנס ולצאת מחנות אחת לשניה לצרכי עסקיו, ולהתהלך בכל הרחוב מהכא להתם.

הוא החליט אפוא לנתק את כל קשריו עם אותם התנויות שברחוב הראשי, על אף ההפסדים הגדולים הכרוכים בהחלטה שכזו. הוא התקשר טלפונית אל אותם סוחרים שברחוב יפו שעמדו עמו בקשרי המסחר והודיעם שמתעתה ואילך לא יוכל יותר לבוא אליהם עם מרכולתו, ואם רוצים הם מצידם להמשיך עימו בקשרי המסחר ישמח לתת להם שירות טוב ומעולה כשיבואו הם אליו לביתו.

רבי מנחם מרדכי מצידו קיבל על עצמו קבלה חזקה ואיתנה אשר שמר עליה מכל משמר, להדיד את רגליו לגמרי מכל רחוב יפו והסביבה המהוממת ולשמור את עינו בקדושה ובטהרה על אף היותו סוחר גדול העוסק בצרכי מסחרו בכל מיני מקומות.

והנה בהיותו מן המתפללים הוותיקים והקבועים שבבית מדרשו של הגאון הצדיק מרן הרב יעקב יצחק ווייס זצוק"ל נאב"ד העדה החרדית בעל "מנחת יצחק", שבשכונת 'בתי אונגארין', הגיעה השמועה הזאת לאחר כמה ימים לאותו של הרב זצוק"ל, שר' מנחם מרדכי הפסיק 'לספק' את סחורתו לסוחרים שברחוב יפו בשביל קדושת העיניים. – פנה אליו הרב ברוב שמחה ואמר לו: תדע נאמנה שאילו היית בא לפני להציע הדבר בתורת 'שאלה', אינני יודע אם הייתי יכול להורות לך בשאלת מסחר כזו לעשות כן, ולהפסיד את פרנסך מכל אותם תנויות, שכאמור היה מפיך מהם רווחים נאים וטובים ובפרט שהיה צריך להשיא את צאצאיו והוצאותיה הרבות עלו והשתרנו מאוד. – אבל לאחר שכבר עשית מעשה, הרי אתפלל בעדך בכל יום למען הצלחתך!

בחליבת החלב שהנפיקו במיוחד עבורו. היתה זו רק אחת החומרות שנהג בה אותו צדיק, היו לו כמו כן כמה חומרות בענין הבשר שכמעט לא היה אוכל בשר באמצע השבוע, וכן היה עושה הרבה תעניות וצומות, כשהוא משתדל להסתירם מאוד בחכמה עד שאפילו בניו ובני ביתו לא ידעו מן – כך התחנך לו וגדל הר"ר מנחם מרדכי בבית מלא קדושה ויראת שמים טהורה.

- > * < -

לקראת שמחת הבר מצוה של מוה"ר מנחם מרדכי דגן [או של אחד מאחיו] נסע עם אביו הר"ר רבי וולעוויל ובני המשפחה אל מרן הר"ר רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל למעמד הנחת התפילין, היה זה כמובן מעמד נשגב נורא הוד, שנחרט בליבו של ר' מנחם מרדכי לכל ימי חייו, בהיות הצדיק הנשגב הקדוש והטהור מתעסק עימו בעצמו לחנכו במצות התפילין, ולהכניסו בצל כנפי השכינה הקדושה.

לאחר התפילה וההנחת התפילין היה המנהג בביתו של צדיק, להיכנס אל ביתו נאוה קודש, ולהעמיד על שולחנו משקה וימני תרגימא לכבודה של שמחה, והצדיק היה מחלק שייריים לכל בני המשפחה ומברך בברכת 'לחיים' את כל אחד ואחד.

בהגיע תורם נכנסו כל בני המשפחה יחדיו אל הצדיק, העמידו על שולחן קדשו את ה'עוגה' המיוחדת שהוכנה לכבוד השמחה, ואת בקבוק המשקה הצדיק בירך והחל לחלק לכולם מן המזונות שלפניו, מתחילה נתן שייריים לחתן הבר מצוה עצמו, ולאחר מכן חילק לכמה אנשים נכבדים שנכחו באותו מעמד.

רבי וולעוויל שעמד מן הצד שם לב שהרבי מחלק חתיכה קטנה מאוד, מעין 'פירור' זעיר שהחזיק בין אצבעות קדשו, וכך נתן כמידת 'פול' זה לכל אחד מן הנוכחים [מעין מה שמצינו בחלוקת לחם הפנים בבית המקדש, עיין יומא (טל). ותוס' ישנים שם (ד"ה הגיעני) ומפרשים]. – חשב לו ר' וולעוויל והרהר לעצמו, האם ניתן לברך על 'פירור' כצפון שכזה, או שמא עדיף לפוטרו בברכה על חתיכה אחרת שיש בה כדי טעימה... והנה לפתע בעודו חושב ומהרהר בדבר הכריז הנבאי הנאמן ר' הלל וינד זצ"ל בשמו לגשת אל הצדיק ולקבל מידו מן השייריים ולהפתעה גדולה שיהנה הצדיק בחלוקה שלו, ונטל בידו חתיכה גדולה הראויה להתכבד... ובתחושה אחרת אל תוך ידו הפרושה של ר' וולעוויל אמר לו בחייו: אויף דעם קענטסטו זיכער בענטשין! [על חתיכה זו יכול אתה בודאי לברך...] והיה לפלא.

- > * < -

לאחר שגדול הרב ר' מנחם מרדכי ונעשה לאיש, בחר לו להצטנע בדרכי תורה ויראת שמים כפי מה שקיבל וראה מבית אבותיו. הוא לא רצה להפיל את צרכי פרנסתו ופרנסת ביתו על אחרים ולכן החל לעסוק מעט בסחר תשמישי הקדושה למיניהם ובכך נמצא שגם בענין הפרנסה היה עסוק בדברי קדושה וצרכי מצוה. מתחילה, בטרם פתח את חנותו הנודעת שברחוב 'אשתורי הפרח' בירושלים היה משמש כ'סוכן' למסחר תשמישי קדושה למיניהם. בחכמתו וחריצותו היה משיג הרבה מתשמישי הקדושה במחיר מוזל בבתי החרושת השונים, ולאחר מכן היה מוכרם לחנויות הרבות הפזורות ברחבי ירושלים.

חלק גדול מאותם חנויות שרכשו את סחורתם אצלם, היו פזורים על פני 'רחוב יפו', הלא הוא הרחוב הראשי של ירושלים. אך ברבות הימים שימש הרחוב הגדול הזה בעיקר את האוכלוסייה החילונית שבעיר, כמו בימינו אנג, על פני כל הרחוב היו פזורות חנויות יודאיקה לרוב. – חנויות אלו ערכו הרבה מן הסחורה של ר' מנחם מרדכי, שנצרכו בעיקר עבור התיירים הרבים המבקרים

מוקד הזמנות ספרים • של הנח"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א קו הזמנות של מכון טיב 0733-22-76-09